

सबसे 'तेज' ग्लोबल महातेज...!

RNI. NO. MAHBIL /25/A0192

ग्लोबल महातेज

https://epaper.globalmahatej.com/

Postal Regd. No. JAL/443/2025-2027

▲ वर्ष १ ले

▲ अंक : ३४४

▲ रविवार, दि. ६ सप्टेंबर २०२६

▲ पाने : ४

▲ अमळनेर

▲ किंमत : ३ रुपये

» Email - globalmahatej@gmail.com

रवि ज्वेलर्स

सुसफ बाजार, अमळनेर.
मो. ७०७४७४२१२९

सोने-चांदी

आजचे भाव

२४ सोने ९९.५०% : ₹ १,५०,५००

२२ सोने ९९.६०% : ₹ १,३९,५००

१८ सोने ७५.००% : ₹ १,१६,०००

शुद्ध चांदी ९९९% : ₹ २,३७०/-

भाव प्रति १० ग्राम

श्री. मयूर भंगाळे

प्रांताधिकारी, अमळनेर

अॅड. विलास वाणी

अमळनेर

डॉ. विशाल जोशी

डेंटिस्ट, अमळनेर

श्री. संजय पालकर

संचालक : सुनेट कॉम्प्युटर

श्री. गौरव शुक्ल

फोटोग्राफर

शासकीय इतमामात वीर जवान रोहित पाटील यांना अखेरचा निरोप

३०० फूट तिरंग्यासह निघाली अंत्ययात्रा; 'शहीद जवान अमर रहे', 'भारत माता की जय'च्या घोषणा

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : पारोळा तालुक्यातील कोळपिंप्रीचे भूमिपुत्र आणि भारतीय सैन्य दलातील लान्स नायक रोहित नारायण पाटील यांच्या पार्थिवावर शुक्रवारी (४ सप्टेंबर) रात्री शासकीय इतमामात अंत्यसंस्कार करण्यात आले. भारतमातेच्या या वीर सुपुत्राला अखेरचा निरोप देताना हजारो नागरिकांचे डोळे पाणावले. भारतीय सैन्य दलाच्या जवानांनी मानवंदना देत शहीद जवानाला अखेरची सलामी दिली.

भारतीय सैन्य दलाच्या १ पॅरा (स्पेशल फोर्स) युनिटमध्ये कार्यरत असलेल्या लान्स नायक (जीडी) रोहित पाटील यांना १ सप्टेंबर रोजी हरियाणातील यमुनानगर येथील हथिनी कुंड बॅरज परिसरात सैन्याच्या प्रत्यक्ष मोहिमेअंतर्गत सुरू असलेल्या युद्धाध्यासादरम्यान वीरमरण आले. चिन्कू हेलिकॉप्टरच्या सहाय्याने सुरू असलेल्या डायव्हिंग व हेलोकॉप्टरिंग सरावात ते सहभागी झाले होते. पाण्याखालील डायव्हिंग व हेलोकॉप्टरिंग प्रशिक्षणादरम्यान त्यांना वीरमरण आले. पार्थिव गावात दाखल होताच अश्रूचा बांध फुटला

शहीद लान्स नायक रोहित

पाटील यांचे पार्थिव शुक्रवारी सायंकाळी साडेपाचच्या सुमारास लष्करी वाहनातून कोळपिंप्री येथे आणण्यात आले. पार्थिव गावात दाखल होताच कुटुंबीयांचा आक्रोश पाहून उपस्थितांची डोळे पाणावले. कुटुंबीय, नातेवाईक, ग्रामस्थ तसेच पंचक्रोशीतील नागरिकांनी अंत्यदर्शनासाठी मोठी गर्दी केली.

गावकऱ्यांनी अत्यंत भावपूर्ण वातावरणात आपल्या वीर सुपुत्राचे स्वागत केले. तब्बल ३०० फूट लांबीचा तिरंगा फडकावत आणि देशभक्तीपर गीतांच्या निनादात अंत्ययात्रा काढण्यात आली. गावातील प्रत्येक गल्लीमध्ये नागरिकांनी रांगोळ्या काढून वीर जवानाला आदरांजली वाहिली होती. 'शहीद जवान अमर रहे', 'रोहित पाटील अमर रहे', 'भारत माता की जय' अशा घोषणांनी संपूर्ण परिसर दुमदुमून गेला.

पालकमन्यासह

मान्यवरांकडून श्रद्धांजली

पालकमंत्री गुलाबराव पाटील यांनी शहीद लान्स नायक रोहित पाटील यांच्या पार्थिवावर पुष्पचक्र अर्पण करून श्रद्धांजली वाहिली. आमदार अनिल पाटील, जिल्हाधिकारी रोहन घुगे यांनीही पुष्पचक्र अर्पण करून

हेलीपॅडचा दुःखद सेवारंभ

मंगळग्रह सेवा संस्थेच्या विनंतीवरून शासनाने जळोद रस्त्यावर हेलीपॅड ची निर्मिती संस्थेला करून दिलेली आहे. हेलीपॅड जवळपास पूर्ण झालेले आहे. काही किरकोळ स्वरूपाच्या फिनिशिंगच्या बाबी बाकी आहेत. या महिन्याच्या अखेरीस सदर हेलीपॅड चे रीतसर उद्घाटन होणार आहे. मात्र शहीद जवान रोहित पाटील यांचे पार्थिव हेलिकॉप्टरने येणार होते. त्यासाठी प्रशासनाने मंगळग्रह सेवा संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. डीगंबर महाले व सचिव एस. बी. बाविस्कर यांचे कडून सदर हेलीपॅड वापराची अनुमती मागितली. प्रशासनाला संस्थेने तात्काळ अनुमती पत्र दिले. परिणामी सदर हेलीपॅडवर शुक्रवारी प्रथमच सैन्य दलाचे हेलीपॅड लँड झाले. दुर्दैवाने सदर हेलिकॉप्टर आपल्याच शहीद भूमीपूत्राच्या पार्थिव आणण्याच्या पार्श्वभूमीवर लँड झाले होते. अशा रितीने दुर्दैवी व दुःखद प्रसंगानिमित्त सदर हेलीपॅडचा सेवारंभाला प्रारंभ झाला आहे.

वीर जवानाला अभिवादन केले. त्यानंतर पालकमंत्री पाटील यांनी शहीद जवानाच्या कुटुंबीयांची भेट घेऊन त्यांचे सांत्वन केले.

शासकीय इतमामात झालेल्या अंत्यसंस्कारावेळी पारोळा पोलीस दलाच्या वतीने सलामी देण्यात आली. भारतीय सैन्य दलाच्या

जवानांनीही मानवंदना देत वीर जवानाला अखेरची सलामी दिली. यावेळी उपस्थित नागरिकांनी 'अमर रहे, अमर रहे', 'शहीद जवान अमर रहे' आणि 'भारत माता की जय' अशा घोषणा देत आपल्या वीर सुपुत्राला भावपूर्ण निरोप दिला.

कोळपिंप्री (ता. पारोळा) येथील वीर जवान रोहित नारायण काटे यांच्या पार्थिवाला पुष्पचक्र अर्पण करताना वीरपत्नी हर्षदा काटे, ११ महिन्यांचा चिमुकला हर्षदीप, वडील नारायण काटे, काका प्रदीप काटे, चुलत भाऊ नेव्ही जवान चेतन काटे, भाऊ मनोज काटे व कुटुंबीय.

प्रशासन, लष्कर आणि नागरिकांची उपस्थिती

यावेळी पालमंत्री गुलाबराव पाटील, खासदार स्मिताताई वाघ, आमदार अमोल पाटील, जिल्हाधिकारी रोहन घुगे, जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी मेजर डॉ. निलेश पाटील, प्रांताधिकारी मनीषकुमार गायकवाड, डीवायएसपी विनायक कोते, पारोळा तहसीलदार डॉ. उल्हास देवरे, पोलीस निरीक्षक दीपक पाटील, गटविकास अधिकारी भूषण कदम, सैनिक कल्याण संघटक विश्वनाथ उगले यांच्यासह स्थानिक लोकप्रतिनिधी, जिल्हा सैनिक कल्याण कार्यालयाचे अधिकारी, प्रशासकीय अधिकारी, लष्करी अधिकारी, पोलीस अधिकारी, एनसीसीचे विद्यार्थी, सैनिक शाळेचे विद्यार्थी, ग्रामस्थ आणि पंचक्रोशीतील नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. शहीद लान्स नायक रोहित पाटील यांच्या बलिदानाने कोळपिंप्रीसह पारोळा आणि अमळनेर तालुक्यावर शोककळा पसरली आहे. देशसेवेसाठी प्राणांचे सर्वोच्च बलिदान देणाऱ्या या वीर जवानाच्या शौर्याला आणि त्यागाला जिल्हावासीयांच्या वतीने भावपूर्ण अभिवादन करण्यात आले.

दोन अल्पवयीन मुली बेपत्ता; अपहरणाचा गुन्हे दाखल

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : कॉलेजला जाऊन येते व पाणी पिऊन येते अशी कारणे देऊन गेलेल्या दोन अल्पवयीन मुलींना अज्ञात व्यक्तींनी आमिष दाखवून अनुक्रमे दहिवद व बसस्थानकावरून अपहरण केल्याच्या घटना घडल्या आहेत. चोपडा येथील मजुरी करणारा एक मजूर आपल्या कुटुंबासह अमळनेर तालुक्यातील पिंपळी येथील चुलत जावई यांच्याकडे २९ रोजी आले होते. १ रोजी सकाळी ८ वाजेच्या सुमारास ते चोपडा जाण्यासाठी अमळनेर बसस्थानकावर आले होते. त्यांची १६ वर्ष ८ महिने वयाची मुलगी तिच्या वडिलांना मी पाणी पिऊन येते असे सांगून गेली. बराच वेळ ती परत आली नाही म्हणून तिच्या वडिलांनी तिला आजूबाजूला,

रेल्वे स्टेशन, मंदिर आदी ठिकाणी शोध घेतला तरी ती मिळून आली नाही. त्यांची खात्री झाली की, कोणीतरी तिला आमिष दाखवून पळवून नेले आहे. म्हणून अमळनेर पोलीस स्टेशनला अपहरणाचा गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. दहिवद येथेही घटना तर दुसऱ्या घटनेत तालुक्यातील दहिवद येथील एक रिक्षा चालकाची १५ वर्ष ३ महिने वयाची प्रताप कॉलेजला ११

वीला शिकणारी मुलगी २८ रोजी की, मी पेपरला जाऊन येथे म्हणत दहिवद येथून बसने निघाली. सायंकाळपर्यंत ती परत आली नाही म्हणून तिच्या वडिलांनी तिचा प्रताप कॉलेज येथे शोध घेतला. त्यावेळी रक्षाबंधननिमित्त प्रताप कॉलेजला सुट्टी होती असे सांगण्यात आले. मुलीच्या वडिलांनी तिचा ठिकठिकाणी नातेवाईकांकडे शोध घेतला असता ती आढळून आली नाही म्हणून त्यांना खात्री झाली की कोणीतरी तिला फूस लावून पळवून नेले दिल्यावरून अपहरणाचा गुन्हा दाखल केला असून सकाळी साडे सहा वाजता तिच्या वडिलांना म्हणाली आहे. अमळनेर पोलीस स्टेशनला फिर्याद तपास पोउपनि गणेश अहिरे करित आहेत.

एक वर्षापेक्षा जास्त व दोन वर्षापेक्षा कमी उशीर झालेल्या जन्म मृत्यू नोंदणीचे अधिकार तहसीलदारांना दोन वर्षापेक्षा अधिक उशिरा नोंदीबाबत न्यायालयाला अधिकार

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : एक वर्षांनंतर व दोन वर्षांच्या आत उशिरा नोंदणी राहिलेल्या जन्म मृत्यू चे दाखले देण्याचे अधिकार तहसीलदारांना प्राधिकृत करण्याचे आदेश जिल्हाधिकारी रोहन घुगे यांनी दिल्याने असंख्य नागरिकांची समस्या सुटणार आहे. तर दोनवर्षांच्या वर उशिरा नोंदी झालेल्या जन्म मृत्यू नोंदीबाबत अधिकार प्रथम श्रेणी दंडाधिकाऱ्यांना देण्यात आले आहे.

मालेगाव व जळगाव येथे बांगलादेशी नागरिक आढळून आल्यानंतर एक वर्षापेक्षा अधिक उशिरा जन्म मृत्यूच्या नोंदी बाबत तहसीलदार व कार्यकारी दंडाधिकारी

यांचे अधिकार शासनाने काढून घेतले होते. व ते अधिकार कोणालाच देण्यात आले नसल्याने अनेक नागरिकांना आधार कार्ड अपडेट , नवीन बनवणे , जन्म मृत्यू दाखले , वारस दाखले यात अडचणी येत होत्या. एस आय आर मध्ये देखील याबाबत अनेकांना अडचणी आल्या.

अखेरीस महाराष्ट्र शासनाने जन्म मृत्यू नोंदणी सुधारणा अधिनियम २०२६ च्या कलम २ द्वारे जिल्हा दंडाधिकारी किंवा उपविभागीय दंडाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकाऱ्यानि प्राधिकृत केलेल्या कार्यकारी दंडाधिकाऱ्याच्या आदेशानुसार करण्याचे आदेश दिले

आहेत. जिल्हाधिकारी रोहन घुगे यांनी सुधारित जन्म मृत्यू अधिनियम १९६९ च्या कलम १३ च्या उपकलम ३ मधील देण्यात आलेल्या अधिकारानुसार कलम १४ अन्वये तहसीलदार तथा कार्यकारी दंडाधिकारी यांना १ वर्षांनंतर व दोन वर्षांच्या आत उशिरा झालेल्या जन्म मृत्यू नोंदीबाबत आदेश देण्यासाठी प्राधिकृत केले आहे. यामुळे अनेक रखडलेले प्रकरण मार्गी लागतील तर अनेकांचे आधार कार्ड अपडेट होतील. दोन वर्षापेक्षा अधिक उशीर झालेल्या जन्ममृत्यू नोंदीबाबत प्रथम श्रेणी न्यायिक दंडाधिकारी (जे एम एफ सी) याना देण्यात आले आहेत.

अतिवृष्टी, २० दिवसांचा पावसाचा खंड; तरीही विम्याचा लाभ अनिश्चित

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : देशात फक्त महाराष्ट्र सरकारने ट्रिगर बदलवल्याने यावर्षी शेतकऱ्यांना पीक विम्याचा लाभ मिळणार नाही. तर जिल्हा बँकेने देखील कर्जदार सभासदांचा विमा काढला नसल्याने काही शेतकरी नुकसान होऊनही विम्याच्या लाभापासून वंचित राहणार आहेत. देशभरात इतर राज्यात अतिवृष्टी, पावसाचा खंड असा हवामानावर आधारित पीक विमा ट्रिगर लागू

असल्याने इतर राज्यात अतिवृष्टी झाल्यास किंवा पावसाचा खंड पडल्यास शेतकऱ्यांना लाभ मिळेल मात्र महाराष्ट्र राज्याने ट्रिगर बदललेला असल्याने यंदा उत्पन्नवर आधारित विमा मिळणार आहे. ३१ जुलैला अमळनेर तालुक्यात अतिवृष्टी झाली. पिके वाहून गेली काही ठिकाणी शेतातली मातीच वाहून गेली. मात्र विम्याबाबत काहीच लाभ नाही, सुमारे २० दिवस खंड पडला अनेकांनी शेततळी पिके रोटा मारून उध्वस्त केली तर काहींनी वखणी केली. शेतकरी हतबल

झाले. त्यामुळे उत्पन्नावर आधारित विमा मिळेल का याबाबत सांशकता आहे. पीक कापणी प्रयोग कसे करणार याबाबत देखील संभ्रम आहे. सर्व बँकांच्या प्रतिनिधींनी कर्जदार सभासदांचा विमा काढावा, असे आदेश असताना देखील जिल्हा बँकेच्या सचिवांनी विमा काढला नाही. काही शेतकरी खाजगी सेट केंद्रावर गेले तर काहींनी विमाच काढला नाही, असे शेतकरी नेते प्रा. सुभाष पाटील यांनी सांगितले.

‘ग्लोबल महातेज’ दणका!

चोपडा रोडच्या उर्वरित कामाला अखेर सुरुवात; डांबरीकरणाचे काम सुरू

अर्धवट काम पूर्ण करण्याची नागरिकांची अपेक्षा

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : येथील चोपडा रोडवरील शनीपेट भागातील पेट्रोलपंपासमोरील रस्त्याच्या उर्वरित खडे भरयला आज, शनिवारपासून पुन्हा सुरुवात करण्यात आली आहे. रस्त्यावरील खड्यांवर बारीक कचखडी टाकल्यानंतर आता प्रशासनाकडून डांबरीकरणाचे काम सुरू करण्यात आले आहे. त्यामुळे या मार्गाची अर्धवट डागडुजी पूर्ण होऊन वाहनधारकांना दिलासा मिळेल, अशी अपेक्षा व्यक्त होत आहे.

काही दिवसांपूर्वी दै. ग्लोबल महातेज' ने चोपडा रोडवरील खडे, अर्धवट डागडुजी आणि रस्त्याच्या दुरुवस्थेबाबत वृत्त प्रसिद्ध केले होते. त्यानंतर रस्त्याच्या एका बाजूचे डांबरीकरण करण्यात आले होते. मात्र, काही भागातील खडे तसेच

चोपडा रोडवर पुन्हा खड्यांचे साम्राज्य; डांबरीकरण, खडे बुजविणे नावाला चाल!

मर्यादित न राहता दर्जेदार व टिकाऊ पद्धतीने पूर्ण करण्यात यावे, अशी अपेक्षा वाहनधारक व परिसरातील नागरिकांकडून व्यक्त होत आहे.

दर्जेदार कामाची मागणी...!

चोपडा रोडवर दुचाकी, चारचाकी तसेच अवजड वाहनांची मोठ्या प्रमाणात वाहतूक असते. त्यामुळे रस्त्याची डागडुजी करताना गुणवत्तेचा दर्जा राखणे आवश्यक आहे. आज सुरू झालेल्या डांबरीकरणाचे काम पूर्ण करून रस्ता वाहतुकीसाठी सुरक्षित करण्यात यावा, अशी मागणी नागरिकांनी केली आहे.

घर सांभाळत क्लासेस,अन् त्यातून अभ्यासाची तयारी प्रेरणादायी भरारी, जिद्द, मेहनत अन् कुटुंबाची साथ..

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

घरातील जबाबदाऱ्या, क्लासेस घेण्याची धावपळ आणि स्वतःच्या परीक्षेची तयारी... एकीकडे संसाराची जबाबदारी, तर दुसरीकडे शिक्षक होण्याचे स्वप्न. या दोन्ही आघाड्यांवर सातत्याने मेहनत घेत रजिया सलीम मुलाणी यांनी अखेर आपल्या जिद्दीला यशाची किनार दिली. पवित्र पोटॅलमार्फत घेण्यात आलेल्या परीक्षेत त्यांची सातारा जिल्हा परिषद शिक्षकपदी निवड झाली आहे.

शिक्षण क्षेत्रात आपले स्थान निर्माण करण्याचे स्वप्न रजिया यांनी मनाशी बाळगले होते. मात्र, हे स्वप्न पूर्ण करण्याचा मार्ग त्यांच्यासाठी सोपा नव्हता. घरातील जबाबदाऱ्या सांभाळताना क्लासेस घेणे आणि त्याचवेळी स्वतःच्या परीक्षेची तयारी करणे, अशी त्यांची रोजची धावपळ सुरू होती. वेळेचे काटेकोर नियोजन, अभ्यासातील सातत्य आणि परिस्थितीशी दोन हात करण्याची जिद्द यामुळे त्यांनी या आव्हानांवर मात केली.

‘जबाबदाऱ्या आहेत म्हणून स्वप्न सोडायचे नाही’, या विचारांने त्यांनी अभ्यास सुरू ठेवला. अनेक अडचणी समोर आल्या, मात्र त्यांचा आत्मविश्वास डळमळला नाही. कष्ट, चिकाटी आणि सातत्यपूर्ण प्रयत्नांच्या जोरावर त्यांनी पवित्र पोटॅलची परीक्षा यशस्वीपणे पार केली आणि जिल्हा परिषद शिक्षकपदांाला गवसणी घातली.

सक्सेस स्टोरी

कुटुंबाची साथ ठरली बळ

रजिया यांच्या यशामगे त्यांच्या कुटुंबीयांचे मोठे योगदान आहे. वडील हनीफ शेख आणि भाऊ रियाज शेख यांनी त्यांना सातत्याने प्रोत्साहन दिले. तसेच पती सलीम गणी मुलाणी यांनी पत्नीच्या स्वप्नावर विश्वास ठेवत प्रत्येक टप्प्यावर खंबीर साथ दिली. कुटुंबीयांच्या या पाठबळामुळे प्रतिकूल परिस्थितीतही रजिया यांना आपले ध्येय गाठण्यासाठी बळ मिळाले.

शिक्षकपदावर थांबायचे नाही !

शिक्षकपदी निवड झाल्याचा आनंद रजिया यांच्या चेहऱ्यावर असला, तरी त्यांचे ध्येय यापेक्षा मोठे आहे. शिक्षण क्षेत्रात अधिक मोठे योगदान देत भविष्यात शिक्षणाधिकारी होण्याचे स्वप्न त्यांनी बाळगले आहे. त्यामुळे शिक्षकपदाची ही निवड त्यांच्या प्रवासाचा शेवट नसून नव्या ध्येयाची सुरुवात असल्याचे त्या मानतात. आजवरच्या संघर्षातून मिळालेल्या यशाने त्यांचा आत्मविश्वास अधिक दृढ झाला आहे. पुढील काळातही सातत्याने मेहनत करून शिक्षण क्षेत्रात भरीव योगदान देण्याचा निर्धार त्यांनी व्यक्त केला आहे. रजिया मुलाणी यांच्या या उल्लेखनीय यशाबद्दल सातारा जिल्हा परिषदेचे शिक्षणाधिकारी धनंजय चोपडे, श्री जानार्द मळाई शिक्षण संस्थेचे सचिव संजीव माने, तसेच कुटुंबीय, नातेवाईक, मित्रपरिवार आणि शुभचिंतकांकडून त्यांचे अभिनंदन होत आहे.

मोबाईल क्रांतीचे अदृश्य शिल्पकार : कोण होते कानपूरचे विष्णू अटल ?

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

तुम्ही केलेला प्रत्येक मोबाईल कॉल तुमच्या फोनमधून बाहेर पडण्यापूर्वी संकुचित (compress) केला जातो. तुमचा आवाज प्रवास करत नाही, तर तुमच्या आवाजाचे एक गणितीय वर्णन प्रवास करते आणि दुसऱ्या टोकाला असलेला फोन त्याची पुनर्रचना करतो. हे कसे करायचे याचा शोध लावणारी व्यक्ती कानपूरमध्ये जन्मली होती, त्यांचे नाव विष्णू अटल (Bishnu Atal) आहे.

त्यांचा जन्म १० मे १९३३ रोजी झाला. त्यांनी १९५२ मध्ये लखनौ विद्यापीठातून भौतिकशास्त्राची पदवी घेतली आणि त्यानंतर १९५५ मध्ये बंगळूरच्या इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्समधून इलेक्ट्रिकल कम्युनिकेशन इंजिनिअरिंगमध्ये डिप्लोमा केला. त्यांनी तिथे ३ वर्षे ध्वनीशास्त्र (acoustics) शिकवले. १९६१ मध्ये ते न्यू जर्सी येथील बेल लॅबोरेटरीजमध्ये रुजू झाले आणि तिथे ३५ वर्षे कार्यरत राहिले. ते ज्या समस्येवर काम करत होते ती ऐकायला कंटाळवाणी वाटते, पण ती कशाला आळा घालते हे समजले की तिचे महत्त्व कळते. मूळ ध्वनीच्या (raw sound) स्वरूपात आवाज

पाठवण्यासाठी प्रचंड बॅंडविड्थ लागते. १९८० च्या दशकात जसे मोबाईल फोन वाहू लागले, तशी नेटवर्कची क्षमता संपू लागली. रेडिओ स्पेक्ट्रम मर्यादितच असतो आणि तो नवीन बनवला येत नाही. कमप्रेशन (संकुचन तंत्रज्ञान) नसते, तर मोबाईल टेलिफोनी ही केवळ काही मोजक्या लोकांपुरती मर्यादित चैनीची गोष्ट राहिली असती. सर्वांसाठी हवेत (तरंगामध्ये) पुरेशी जागा उरली नसती.

१९६६ ते १९७० दरम्यान अटल यांनी ‘लीनियर प्रेडिक्टिव्ह कोडिंग’ (linear predictive coding) नावाचे तंत्रज्ञान विकसित केले. यामागील कल्पना अतिशय सुंदर आहे. मानवी बोलणे हे अत्यंत प्रेडिक्टबल (ज्याचा अंदाज लावता येतो असे) असते. तुम्ही आता काढलेला ध्वनी हा एका सेकंदाच्या काही भागापूर्वी काढलेल्या

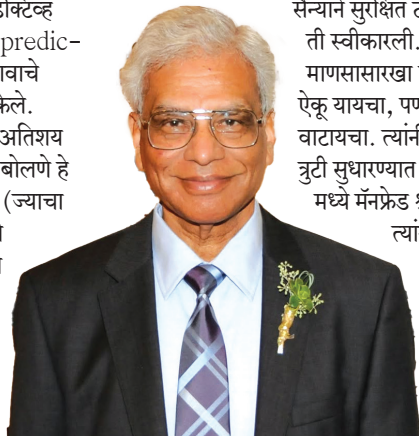
ध्वनीशी थेट संबंधित असतो, कारण तो एकाच घशातून आणि एकाच तोंडाच्या आकारातून तयार झालेला असतो. त्यामुळे ध्वनी थेट पाठवण्याऐवजी, तो ध्वनी कसा तयार होत आहे हे सांगणारा संख्यांचा एक छोटा गट पाठवला जातो आणि स्वीकारणारा फोन त्या संख्यांचा वापर करून मूळ आवाज पुन्हा तयार करतो. त्यांची सुरुवातीची आवृत्ती प्रति सेकंद २,४०० बिट्सवर काम करायची, जी अतिशय सूक्ष्म क्षमता होती. अमेरिकन सैन्याने सुरक्षित टेलिफोनसाठी ती स्वीकारली. पण तो आवाज माणसासारखा वाटत नसे. तो स्पष्ट ऐकू यायचा, पण थोडा रोबोटिक वाटायचा. त्यांनी पुढील १५ वर्षे ही त्रुटी सुधारण्यात घालवली. १९८५ मध्ये मॅनफ्रेड श्रोडर यांच्यासोबत त्यांनी ‘कोड एक्साइटेटेड लीनियर प्रेडिक्शन’ (code excited linear prediction) नावाची पद्धत प्रकाशित केली.

ही पद्धत आज जगातील जवळजवळ प्रत्येक डिजिटल सेल्यूलर मानकांमध्ये वापरली जातेGSM, CDMA आणि इंटरनेटवरून केले जाणारे व्हॉइस कॉल.

त्यांच्या नावावर १६ अमेरिकन पेटंट्स आणि अनेक आंतरराष्ट्रीय पेटंट्स आहेत. १९९४ मध्ये त्यांना ‘बेल लॅब्स फेलो’ म्हणून सन्मानित करण्यात आले. १९८७ मध्ये अमेरिकन नॅशनल अकॅडमी ऑफ इंजिनिअरिंगने त्यांची निवड केली. २००३ मध्ये फ्रॅंक्लिन इन्स्टिट्यूटने त्यांना ‘इलेक्ट्रिकल इंजिनिअरिंगमधील ‘बेंजामिन फ्रॅंक्लिन पदक’ प्रदान केले.

फ्रॅंक्लिन इन्स्टिट्यूटने त्यांना हे पदक देताना एक वाक्य लिहिले होते: “पुढच्या वेळी तुम्ही जेव्हा तुमच्या सेल फोनवरून कॉल कराल, तेव्हा विष्णू अटल यांचे स्मरण करा.” जवळजवळ कोणीच करत नाही. खुद्द त्यांच्या स्वतःच्या देशातही हे नाव जवळजवळ कोणालाच ठाऊक नाही. नुकतंच १९ ऑगस्टला त्यांचं दुःखद निधन झालं!

कै. विष्णू अटल यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली!

२६० वंदे भारत स्लीपर ट्रेन्स येणार; विमान प्रवासासारखा अनुभव मिळणार

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

२०१९ मध्ये सुरू झाल्यापासून वंदे भारत रेल्वे सेवेने मोठा पल्ला गाठला आहे. वंदे भारत एक्सप्रेस, जी एक प्रीमियम दिवसाची चेअर-कार सेवा म्हणून सुरू झाली होती, आता रात्रीच्या प्रवासापर्यंत विस्तारत आहे. वंदे भारत स्लीपर ट्रेन अधिक लांब पल्ल्याच्या मार्गांवर सेमी-हाय-स्पीड रेल्वे प्रवासाचे पर्याय उपलब्ध करून देणार आहे.

वंदे भारत स्लीपर ट्रेन्सचा आता मोठ्या प्रमाणावर विस्तार होणार आहे. सध्याच्या रेल्वे योजनेअंतर्गत, २६० स्लीपर रेक्सची निर्मिती केली जाईल, ज्यामुळे लांब पल्ल्याच्या रात्रीच्या प्रवासासाठी जलद आणि आधुनिक गाड्यांच्या जाळ्याचा विस्तार होईल.

पहिल्या वंदे भारत स्लीपर ट्रेन या वर्षाच्या सुरुवातीला गुवाहाटी-हावडा मार्गावर सेवेत दाखल झाल्या. दुसऱ्या वंदे भारत स्लीपर ट्रेनसेटची सध्या चाचणी

सुरू आहे. बंगळूर-मुंबई हा एक संभाव्य मार्ग म्हणून सुचवण्यात आला आहे, परंतु रेल्वेने अद्याप याची अधिकृतपणे पुष्टी केली नाही.

भारतीय रेल्वे आता वंदे भारत मालिकेतील स्लीपर ट्रेन्सचा मोठ्या प्रमाणावर विस्तार करण्याची तयारी करत आहे. सध्याच्या योजनेनुसार, एव्हून २६० वंदे भारत स्लीपर रेक्स तयार केले जाणार आहेत. यामुळे लांब पल्ल्याच्या रात्रीच्या प्रवासासाठी वेगवान आणि आधुनिक गाड्यांचे जाळे विस्तारू शकते. ज्या मार्गांवर प्रवाशांना रात्रीचा प्रवास

करावा लागतो, तिथे जलद सेवा देणे हा यामागील उद्देश आहे.

सध्याच्या योजनेनुसार, विविध कंपन्या आणि उत्पादन केंद्रांद्वारे २६० वंदे भारत स्लीपर रेक तयार केले जातील. भारत अर्थ मूव्हर्स लिमिटेड (BEML) १०, चेन्नई इंटिग्रल कोच फॅक्टरी (ICF) ५०, कायनेट रेल्वे सोल्युशन्स (KRS) १२०, आणि टिटॅगड-बीएचईएल ८० रेक तयार करेल.

सुरुवातीचे १० ट्रेनसेट बनवण्याचे काम BEML ला देण्यात आले आहे. या गाड्या १६ डब्ब्यांच्या असतील.

आयसीएफ चेन्नई ५० ट्रेनसेट तयार करेल. आयसीएफच्या २४ डब्ब्यांच्या सेटमध्ये पॅन्टी कारचा समावेश असेल. अधिकाऱ्यांच्या मते, यासाठी उत्पादन आराखडे तयार करण्यात आले आहेत. रेल विकास निगम लिमिटेड (आरव्हीएनएल) आणि रशियन कंपनी ट्रान्समॅशहोल्डिंग (टीएमएच) यांचा संयुक्त उपक्रम असलेली कायनेट रेल्वे सोल्युशन्स १२० ट्रेनसेट तयार करेल. हे सर्व ट्रेनसेट लातूरमध्ये तयार केले जातील, ज्यात प्रत्येक ट्रेनला १६ डबे असतील. आरव्हीएनएलच्या मते, उत्पादन आधीच सुरू झाले आहे. कंपनीच्या २३ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत अध्यक्ष सलीम अहमद यांनी सांगितले की, प्रोटोटाइपची अंतिम मुदत सुधारित करण्यात आली आहे. मूळतः जून २०२६ पर्यंत तयार होण्याचे नियोजित असलेली ही मुदत आता ३१ मार्च २०२७ पर्यंत वाढवण्यात आली आहे.

सकाळी रिकाम्या पोटी लसूण खा

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

लसणाच्या पाकळ्यात अँटीऑक्सिडंट असतात, जे शरीरातून विषारी पदार्थ काढून टाकतात. सूक्ष्मजंतू नष्ट करणारे प्रतिजैविक गुणधर्म आणि विषारी द्रव्ये बाहेर काढणारे अँटीसेप्टिक गुणधर्म असतात. लसूण रक्तदाब कमी करण्यासाठी फायदेशीर आहे. कारण ते नायट्रोजन ऑक्सॅसाइड आणि H२S या दोन्ही वासोडिलेटिंग एंजंन्सच्या उत्पादनास उत्तेजन देते. लसणाची १ पाकळी रोज खाळ्याने गॅस्ट्रिक ज्यूसचे पीएच सुधारते आणि पचनक्रिया व्यवस्थित राहण्यास मदत होते. जुन्या लसणाचा अर्क गॅस्ट्रिक म्युकोसल अस्तर बरे करण्यास मदत करतो. एलडीएल कोलेस्टेरॉलचे

ऑक्सिडेशन आणि रक्तवाहिन्या मधील ब्लेक रोखून लसूण रक्तातील कोलेस्टेरॉलची पातळी कमी करण्यास मदत करतो. एलिसिन हे लसणात आढळणारे संयुग आहे. हे

किडनीचे संथ कार्य, रक्तदाब आणि ऑक्सिडेटिव्ह तणाव दूर करण्यास मदत करते. यात अँटीहायपरटेंसिव्ह, अँटीऑक्सिडंट आणि नेफ्रोप्रोटेक्टिव्ह प्रभाव आहेत. संक्रामणाद्वारे होणाऱ्या रोगांशी लढण्यासाठी लसणाचा वापर होतो. लसूण नियमित खाळ्याने सर्दी, फ्लू, पोटाचे इन्फेक्शन, श्वसन इन्फेक्शन, युरीआय टाळण्यास मदत होते. लसूण जळजळ कमी करण्यास आणि रोगप्रतिकारक शक्ती वाढविण्यास मदत करतो. सकाळी रिकाम्या पोटी लसणाची एक पाकळी खाळी तर शरीरातील पचनक्रिया सुधारते, कोलेस्टेरॉलची पातळी कमी होते. तसेच उच्च रक्तदाब आणि मधुमेह टाळता येतो.

अंजीर खाण्याचे ७ जबरदस्त फायदे; आहारात समावेश करण्याआधी घ्या जाणून

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अंजीर हे चविष्ट आणि पौष्टिक फळ असून, त्यामध्ये फायबर, नैसर्गिक साखर, पोटॅशियम, कॅल्शियम, मॅग्नेशियम, लोह आणि विविध अँटीऑक्सिडंट्स आढळतात. फळे हा संतुलित आहाराचा महत्त्वाचा भाग मानला जातो. विविध फळांमध्ये जीवनसत्त्वे, खनिजे, फायबर, अँटीऑक्सिडंट्स आणि पाण्याचे प्रमाण आढळते. त्यामुळे नियमित आणि योग्य प्रमाणात फळांचे सेवन केल्यास शरीराला आवश्यक ते पोषक घटक मिळवण्यास मदत होते.

आहारात वेगवेगळ्या रंगांच्या हंगामी फळांचा समावेश केल्यास विविध पोषक घटकांचा लाभ मिळू शकतो. मात्र, फळांचे सेवन करताना व्यक्तीची आरोग्यस्थिती, वय आणि आहाराच्या गरजा लक्षात घेणेही महत्त्वाचे आहे.

विशेषतः सुके अंजीर हे पोषक घटकांचे एक चांगले स्रोत मानले जाते. त्यातील तंतुमयतेमुळे पचनक्रिया सुरुळीत ठेवण्यास मदत होऊ शकते; तर कॅल्शियम व मॅग्नेशियम हे घटक हाडांच्या आरोग्यासाठी महत्त्वाचे असतात. पोटॅशियम शरीरातील द्रव संतुलन आणि स्नायूंच्या सामान्य कार्यासाठी

आवश्यक असते. त्यामुळे अंजीराचा आहारात योग्य प्रमाणात समावेश केल्यास शरीराला विविध पोषक घटक मिळू शकतात.

२. हाडांसाठी फायदेशीर

अंजीरामध्ये कॅल्शियम, मॅग्नेशियम व पोटॅशियम यांसारखी

सुरुळीत राहण्यास आणि बद्धकोष्ठतेची समस्या कमी होण्यास मदत होऊ शकते.

३. झटपट ऊर्जेसाठी साहा

सुके अंजीर नैसर्गिक साखरेचा स्रोत असल्यामुळे शरीराला झटपट ऊर्जा मिळवण्यास मदत करू शकते. थकवा जाणवत असल्यास आहारात मर्यादित प्रमाणात अंजीर घेता येते.

४. हृदयाच्या आरोग्यासाठी उपयुक्त

अंजीरामधील पोटॅशियम आणि तंतुमय पदार्थ हे घटक संतुलित आहाराचा भाग

म्हणून हृदयाच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर ठरू शकतात.

५. रक्तातील साखरेबाबत काळजी आवश्यक

अंजीरात नैसर्गिक साखर असते. त्यामुळे मधुमेह असणाऱ्यांनी विशेषतः सुके अंजीर प्रमाणात खावे आणि आपल्या आहारतज्ज्ञांच्या सल्ल्यानुसार त्याचे सेवन करावे.

६. ऑक्सिडेटिव्ह ताणापासून पेशींचे संरक्षण

अंजीरामध्ये विविध अँटीऑक्सिडंट संयुगे असतात. ही संयुगे शरीरातील ऑक्सिडेटिव्ह स्ट्रेसपासून पेशींचे

संरक्षण करण्यास मदत करू शकतात.

७. वजन नियंत्रणासाठी उपयोगी

तंतुमय पदार्थांमुळे पोट भरल्यासारखे वाटण्यास मदत होऊ शकते. मात्र, सुके अंजीर उष्मांक आणि नैसर्गिक साखरेने तुलनेने समृद्ध असल्याने वजन कमी करण्याच्या प्रयत्नात ते मर्यादित प्रमाणात खाणे योग्य ठरते.

८. महत्त्वपूर्ण खनिजांचा लाभ

अंजीरामधून पोटॅशियम, मॅग्नेशियम, कॅल्शियम व लोह यांसारखी खनिजे मिळतात. त्यामुळे संतुलित आहारात अंजीराचा समावेश पोषणच्या

दृष्टीने उपयुक्त ठरू शकतो.

९. त्वचेसाठी पोषक

अंजीरामधील अँटीऑक्सिडंट्स आणि विविध सूक्ष्म पोषक घटक त्वचेच्या सामान्य आरोग्यासाठी उपयुक्त ठरू शकतात.

१०. महिलांसाठीही पौष्टिक पर्याय

अंजीरामध्ये लोहासह अनेक पोषक घटक असल्याने संतुलित आहाराचा भाग म्हणून महिलांना त्याचा फायदा होऊ शकतो. मात्र, अंजीर लोहाच्या कमतरतेवरील उपचारासाठी पर्याय ठरू शकत नाही.

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

यानंतर शांत मनाने 'ॐ घृणाणः सूर्याय नमः' या मंत्राचा ११ वेळा जप करावा. यामुळे सूर्य दोष शांत होऊन नकारात्मकता दूर होते. करिअरमध्ये यश, मान-सन्मान आणि जीवनात सकारात्मक ऊर्जा मिळवण्यासाठी हा उपाय अत्यंत प्रभावी मानला जातो.

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

सूर्यदेवाचे पौराणिक स्वरूप

• पुराणानुसार महर्षा करुण्य आणि अदिति त्यांच्यापासून सूर्यदेवाचा जन्म झाला. याचवेळी सूर्याला आदित्य असेही संबोधले जाते. सूर्यदेवांची पत्नी संज्ञा (संजना) ही विश्वकर्मांची कन्या होती. सूर्याचा प्रखर तेजोमयी ती दीर्घकाल त्यांच्यासोबत राहू शकली नाही. तिने स्वतः की छाया निर्माण करून ती सूर्याजवळ ठेवली आणि वनात तपश्चर्येसाठी निघून गेली. या छायेपासून शनीचा जन्म झाला, तर संज्ञेपासून यमराज आणि यमुना यांचा जन्म झाल्याचा उल्लेख पुराणांत आढळतो. विश्वकर्मांनी सूर्याचे तेज काही प्रमाणात कमी केले आणि त्या तेजापासून भगवान विष्णूचे सुदर्शनचक्र, भगवान शिवांचा त्रिशूल आणि इतर दिव्य अस्त्रे निर्माण झाली, अशी कथा विविध पुराणांमध्ये

नवग्रहांशी असलेले नाते, ज्योतिषशास्त्रातील स्थान व

सूर्य आणि राहू-केतू :

ज्योतिषशास्त्रातील सूर्याचे महत्त्व

सिंह राशीचा स्वामी आहे. मेष राशीत सूर्य उच्चस्थ मानला जातो, तर मकर राशीत नीचस्थ मानला जातो. मकुंडलीतील सूर्याचे स्थान व्यक्तीचे क्लिष्टमत्त्व, आत्मविश्वास, सामाजिक प्रतिष्ठा, शासनाशी असलेले संबंध आणि वनवाणीतील ध्येय यांवर प्रभाव टाकते, असे परंपरिक वैदिक ज्योतिषशास्त्रात मानले जाते.

सूर्योपासनेचे सांस्कृतिक महत्त्व

आधुनिक विज्ञान आणि परंपरेचा

प्रस्तावना : आधुनिक खगोलाशास्त्रानुसार पृथ्वी हा आपल्या सौरमाल्या केवळस्थानी असलेला नाही आहे। आणि पृथ्वीवरील जीवनासाठी ऊर्जा प्रदान करणारा प्रमुख स्रोत आहे. दुसरीकडे, वैदिक ज्योतिषशास्त्र ग्रहांच्या मानवी विचरलेषण मंडिते, या दोन्ही क्षेत्रांची उद्दिष्टे आणि अभ्यासपद्धती वेगवेगळ्या असल्या तरी भारतीय परंपरेत जीव हा ऊर्जा, शिस्त, नियंत्रणमितीत आणि सूचककाळा शाश्वत आधार मानला जातो. सूर्यदेव हे केवळ नवग्रहांचे राजे नसून भारतीय संस्कृतीतील जीवून, प्रकाश, धर्म आणि चेतनेचे प्रतीक आहेत. ज्योतिषशास्त्रात यांचे आत्मबलाचा काळक्रम मानला जातो, तर पुराणांमध्ये तो धर्मप्रकाश करणारा देव म्हणून गौरविला आहे. नवग्रहांची त्यांचे संबंध हे केवळ पौराणिक कथांपुरते मर्यादित नसून जीवनातील विविध शक्ती, गुण, कर्म आणि संतुलन यांचे प्रतीकात्मक दर्शन देऊनच उरतात. त्यामुळे सूर्योपासना ही श्रद्धा, आचारोग्य, आत्मविश्वास आणि संस्कृती यांचा सुंदर सामंजस्य मानली जाते.

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

वैदिक ज्योतिष शास्त्र के अनुसार, मम के कारक चंद्रमा सबसे तेज गति से चलने वाला ग्रह माना जाता है। वह एक राशि में करीब द्वाद्व दिन रहते हैं। ऐसे में किसी न किसी ग्रह के साथ युति करते रहते हैं। ऐसे ही चंद्रमा ५ सितंबर को सुबह १० बजकर १२ मिनट पर वृषभ राशि से निकलकर मिथुन राशि में प्रवेश कर गए हैं। जहां पर ग्रहों के सेनापति मंगल पहले से विराजमान है। ऐसे में दोनों ग्रहों की युति से महालक्ष्मी राजयोग का निर्माण हो रहा है। इस राजयोग का निर्माण होने से १२ राशियों के जीवन में किसी न किसी तरह से प्रभाव देखने को मिलने वाला है। हालांकि, मेष, मिथुन और धनु राशि के जातकों को विशेष लाभ मिल सकता है। आर्थिक स्थिति अच्छी होने के अलावा नौकरी-बिजनेस और सेहत पर सकारात्मक असर देखने को पड़ सकता है। ये विश्लेषण चंद्र राशि के आधार पर किया जा रहा है।

आइए जानते हैं महालक्ष्मी राजयोग बनने से किन राशियों के लिए लाभकारी हो सकता है...
 द्विपंचांग के अनुसार, मन के कारण चंद्रमा ५ सितंबर को सुबह १० बजकर १२ मिनट पर मिथुन राशि में प्रवेश कर गए हैं। इस राशि में ६ सितंबर सोमवार को १२:३८ पीएम बजे इस राशि से निकलकर कर्क राशि में प्रवेश कर जाएंगे। जहां पर गुरु के साथ युति करके गजकेसरी राजयोग का निर्माण कर रहे हैं। महालक्ष्मी राजयोग बनने से इस राशि के जातकों को अपार धन-समृद्धि के साथ करियर में सफलता हासिल हो सकती है।

मेष राशि पर महालक्ष्मी राजयोग का असर

मेष राशि के जातकों के लिए महालक्ष्मी राजयोग लाभकारी हो सकता है। इस राशि की गोचर कुंडली के तीसरे भाव में चंद्रमा और मंगल की युति हो रही है। ऐसे में इस राशि के जातकों को उनके द्वारा की जा रही मेहनत का फल मिल सकता है। मिडिया,

कला, व्यापार के क्षेत्र में आप अपना नाम कमा सकते हैं। हालांकि तीसरा भाव मेहनत का माना जाता है। लेकिन महालक्ष्मी राजयोग बनने से आपको आकस्मिक धन लाभ हो सकता है। काम के सिलसिले में कुछ यात्राएं कर सकते हैं। इससे भी आपको

अच्छा लाभ मिल सकता है। भाई-बहनों और मित्रों का पूरा सहयोग मिल सकता है। समाज में मान-सम्मान की तेजी से वृद्धि हो सकती है। आपके आत्मविश्वास के साथ-साथ पराक्रम में भी तेजी से वृद्धि हो सकती है।

मिथुन राशि पर महालक्ष्मी राजयोग का असर

मिथुन राशि के लग्न भाव में मंगल और चंद्रमा की युति से महालक्ष्मी राजयोग की निर्माण हो रहा है। ऐसे में इस राशि के जातकों के लिए अत्यंत शुभ, प्रभावशाली और अपार समृद्धि दायक माना जाता है। इस राशि के जातकों के जीवन में भौतिक सुखों की वृद्धि हो सकती है। आप धन-दौलत के साथ-साथ समाज में अपार-सम्मान की वृद्धि के भी योग बन रहे हैं। आपको किस्मत का पूरा साथ मिल सकता है। ऐसे में कार्यस्थल में आपको आपके द्वारा की जा रही कड़ी मेहनत का फल मिल सकता है। आपके काम की सराहना हो सकती है। इसके साथ ही जीवन में सुख, वैभव और ऐश्वर्य की वृद्धि के भी योग बन रहे हैं। व्यापार करने वालों के लिए भी ये अवधि अच्छी हो सकती है। आपको कोई बड़ी डील मिल सकती है। आर्थिक स्थिति मजबूत होने के योग बन रहे हैं।

धनु राशि पर महालक्ष्मी राजयोग का असर

धनु राशि के जातकों के लिए भी ग्रहों के सेनापति मंगल और चंद्रमा की युति से बना महालक्ष्मी राजयोग अन्कूल हो सकता है। इस राशि की गोचर कुंडली के सातवें भाव में महालक्ष्मी राजयोग का निर्माण हो रहा है। ऐसे में इस राशि के जातकों के विवाह, जीवनसाथी, पार्टनरशिप से लेकर व्यावसायिक संबंधों में सकारात्मक देखने को मिल सकता है। इस राजयोग के बनने से अविविहितों को एक भाग्यशाली, गुणी पार्टनर की तलाश पूरी हो सकती है। ये पार्टनर शादी के बाद अपना भाग्य चमका सकता है। इसके साथ ही बिजनेस के क्षेत्र में भी आपको अच्छा लाभमिल सकता है। बिजनेस के लिए अच्छा पार्टनर मिल सकता है। इसके साथ ही आर्थिक स्थिति अच्छी हो सकती है। भविष्य के लिए भी आप धन बचाने में सफल हो सकते हैं।

मना सज्जना...

श्रवणचिंतनाने, आत्मचिंतनाने
आणि सद्विचारानांनी भलले असेल
तर शुद्ध वासनानां तेथे फारशी
उत्तम जागा उत्तम नाही आणि म्हणूनच
अशा साधकाला समर्थ म्हणतात
'जगी धन्य तो दास सर्वोत्तमाचा'
न्याने आपल्या मनावर विजय
मिळविला आहे तोच खऱ्या
अर्थाने धन्य आहे. आता पुढील
श्लोकात समर्थ अशा साधकाचे
आणखी काही गुण सांगतात
मदे मछरे सांडिना स्वार्थे बुद्धी ।
प्राप्यचित्तं प्राप्यचित्तं व्याधि ।
सदा बोलणे नम्र वाचा सुवाचा ।
मगणसाच्या मनाला सर्वाधिक
प्राप्त्याच्या दोन गोष्टी म्हणजे मद
आणि मत्सर. मद म्हणजे आपल्या
सामर्थ्याचा, ज्ञानाचा, संपत्तीचा,
पदाचा, प्रतिष्ठाचा किंवा कर्तृत्वाचा
अनावश्यक असलेला गर्व आणि
मत्सर म्हणजे दुसऱ्याजवळ
असलेले सुख आपल्याजवळ
नसल्याची बोचणारी खंत.
मद माणसाला इतरांपेक्षा श्रेष्ठ
समजण्याला लावतो आणि मत्सर
दुसऱ्याला खाली खेचण्याची

इच्छा निर्माण करतो.
समर्थ म्हणतात 'मदे मछरे सांडिला
स्वार्थ बुद्धी' ज्याने मद आणि
मत्स्र सोडला, त्याची स्वार्थी
बुद्धीही हळूहळू दूर होते.
हा फार मोठा साधनेचा टप्पा
आहे. कठीण साधना आणि
गुरुकृपा याशिवाय हा टप्पा
गाठता येत नाही. आपण अनेकदा
देवाची भक्ती करतो, पूजा करतो,
जप करतो, वाचन करतो; पण
मनाच्या कोपऱ्यात 'माझे' आणि
'मलाच' हे दोन शब्द घडू धरून
ठेवतो. माझा मान, माझे कर्तृत्व,
माझी प्रतिष्ठा, माझे यश, माझे
मत, माझे स्थान...वगैरे.
जोवर मानात 'मी' मोठा आहे
तोतोपर्यंत ईश्वरासाठी मना जागा
किती उरणार ?
म्हणूनच साधनेचा खरा अर्थ
बाह्यरूप बदलण्यात नसून
मनानाही 'मी'पणा कमी करण्यात
आहे. समर्थ पुढे म्हणतात
'प्रापंचिक नाही जयाते उपाधी'
संसारता राहूनही ज्योला
संसाराला उपाधी चिकटत नाहीत
तो राखा साधक.
आपण कोण आहोत, याची
ओळख आपल्या पदावर,
पैशवार, प्रतिष्ठेवर किंवा
सामाजिक स्थानावर अवलंबून
नसवील. आज पद आहे, उद्या
नाही. आज मान आहे, उद्या
दुसऱ्याचा मान आहे. आज सत्ता
आहे, उद्या ती कोणाकडे तरी
दुसऱ्याच्या हातात आहे. आज
पैसा आहे, उद्या परिस्थिती बदल

शक्तेतः. म्हणूनच बाह्य उपाधीवर स्वतःची ओळख नसावी. असे समजणारा माणूस परिस्थिती बदलली की अस्वस्थ होतो. पण ज्याने अंतर्मनाशी नाते जोडले आहे तो परिस्थिती बदलली तरी आपल्या ठिकाणी स्थिर राहतो. अशा व्यक्तीच्या वाणीमध्येही एक वेगळाच गोडवा निर्माण होतो.

‘सदा बोलणे नम्र वाचा सुवाचा’ किती सुंदर गुण सांगितला आहे म्हणजे. नम्र वाणी आणि वाणीत सुवचन. बऱ्याचदा काही माणसे बोलायला तोंड उघडतात तेव्हा त्यांचे सत्यस्वरूप आपल्या नजरेला पडते. माणसाचे व्यक्तिमत्त्व ओळखायचे असेल तर त्याच्या कपड्यांपेक्षा, पदार्थापेक्षा किंवा संपत्तीपेक्षा त्याची वाणी किती मधुर आहे ते पाहावे. दिलेल्या शब्दाला किती ठिकठोती ते पाहावे. आपण काय बोलतो यापेक्षा कसे बोलतो, हे अधिक महत्त्वाचे असते. एखादे सत्य कठोरपणे सांगितले, तर ते मन दुःखदायक; तेच सत्य प्रेमाने आणि नम्रपणे सांगितले तर ते स्वीकारले जाते. सांगताना मात्र हेतू हिताचा असावा. शब्द हे फार मोठे सामर्थ्यवान शस्त्र आहे. शब्दांनी नाती जोडता येतात आणि शब्दांनी नाती तोडताही येतात. शब्दांनी एखाद्याला उभारी देता येते आणि शब्दांनी एखाद्याचे मन सोडताही येते. म्हणूनच समर्थनाी साक्षात्काच्या वाणीला नमतेची जोड असावी, असे म्हटले आहे. खरे ज्ञान आले की माणूस नम्र होतो. खऱ्या साधनेचा स्पर्श झाला की वाणी मृदू होतो. अंतःकरण निर्मळ झाले की

युसुच्याला कमी लेखण्याची गरज उरत नाही. म्हणूनच समर्थ शेवटी पुन्हा तेच सांगतात 'जगी धन्य तो दास सर्वोत्तमाचा' म्हणजे कोण धन्य? ज्याने काम-क्रोधावर संयम मिळविला आहे. ज्याने लोभ-मोहापासून स्वतःला दूर केले आहे. ज्याने मद आणि मत्सर सोडला आहे. ज्याच्या मनात स्वाध्यापिक्षा परमार्थ मोठो आहे. देव शोधण्यासाठी दूर जाण्याची गरज नाही. आपल्या मनातील विकार कमी झाले की देव जवळ येतो. अहंकार कमी झाला की नम्रता जन्म घेते. मत्सर गेला की समाधान येते. स्वार्थ कमी झाला की परमार्थाची वाट दिसते आणि मन शांत झाले की त्या शांत मनातच परमेश्वराचे दर्शन घडते. म्हणूनच समर्थाचे हे शब्द केवळ वाचायचे नाहीत, तर पाहण्याची जीवनात तपासून रोण्याचे आहेत. आपल्या मनात आज काम किती आहे? क्रोध किती आहे? लोभ किती आहे? मत्सर किती आहे? आणि नम्रता किती आहे? या प्रश्नांची प्रामाणिक उत्तरे आपण स्वतःलाच दिली, तर 'मना सज्जना' या साधनेचा खरा अर्थ आपल्या लक्षात येईल.

जय जय रघुवीर समर्थ!
-भाऊसाहेब देशमुख,
अमळनेर

परम स्नेही मित्रहो,

समर्थ सदगुरूंना विनम्र
प्रणाम आणि प्रभू श्रीरामचंद्रांना
हृदयात धारण करून आजच्या
श्लोकांचा अर्थ समजून घेऊया.

‘मनाचे श्लोक’ म्हणजे केवळ कोरड्या उपदेशांचे बोल नव्हे, तर ते आपल्या मनाशी केलेले संवाद आहेत. हितगूज आहे. आपल्या मनात क्षणोक्षणी उठणाऱ्या विचारांची, भावनांची आणि विकारांची समर्थनाी केलेली मूलगामी चिकित्सा आहे.

या श्लोकात समर्थानी अशा
साधकाचे वर्णन केले आहे, की
ज्याने आपल्या अंतःकरणावर
विजय मिळविला आहे.

नसे अंतरी कामकारी विकारी ।
उदासीन जो तपासी ब्रह्मचारी ।
निवाला मनी लेश नाही
तमाचा ।
जगी धन्य तो दास सर्वोत्तमाचा
॥ ५० ॥

आयुष्यात बाहेरील संकटांपेक्षा अनेकदा आपल्या मनातील विकारच आपल्याला अधिक त्रासदायक ठरतात . काम, क्रोध, लोभ, मोह, मद आणि मत्सर हे षड्रूप माणसाच्या मनाचा ताबा घेतात. इंद्रिये त्याच्या अधीन असल्याने बाहेरची परिस्थिती कितीही चांगली असली तरी मन अस्थिर, चंचल असेल तर माणसाला समाधान लाभत नाही.

माना अभिलाषा निर्माण झाली की अपेक्षा निर्माण होते. अपेक्षा पूर्ण झाली नाही की मग अस्वस्थता येते. अस्वस्थतेतून क्रोध निर्माण होतो. क्रोधातून विवेक ह्रपतो. लोभ वाढला की मिळालेलेही अपुरे वाटू लागते. खिन्नता दिाते. दुसऱ्याचे सुख पाहून मत्सर निर्माण होतो. आपण स्वतःच्या आनंदालाच मुक्तो. म्हणूनच समर्थ प्रथम सांगतात 'नसे अंतरी कामकारी विकारी' ज्याच्या अंतःक्रणात विकाराना थारा नाही, तो खरा साधक. याचा अर्थ असा नाही, की साधकाला भावना ससतात. भावना प्रत्येक माणसाच्या मनात असतात. परंतु भावनांनी लिप्त होऊन जायचे की विवेकाने भावनांना दिशा द्यायची, हा खरा यक्षप्रश्न आहे. क्रोध येणे स्वाभाविक आहे; पण रागाच्या भरात गैर वागणे हा दोष आहे. इच्छा असणे स्वाभाविक आहे; पण इच्छेने विवेक झाकला जाणे हा दोष आहे. यशाची आकांक्षा असणे स्वाभाविक आहे; पण दुसऱ्याच्या यशाने व्यथित होणे हा दोष आहे. साधना म्हणजे या विकाराना जबरदस्तीने दडपून ठेवणे नव्हे; तर त्यांच्यावर विवेकाचे नियंत्रण मिळविणे. समर्थ पुढे म्हणतात 'उदासीन जो तापसी ब्रह्मचारी' येथे उदासीन म्हणजे प्रपंचात राहूनही संसारातीत न होणं-मायेला मनावर स्वार होऊ न देणारा. आपण संसारात आहोत. कुटुंब आहे, नाती आहेत, जबाबदाऱ्या आहेत, व्यवहार आहेत. हे सगळे कायचेच आहे. पण या सगळ्यांच्या पलीकडे आपल्या

मनाची एक स्वतंत्र जागा
असायला हवी. सुख आले
म्हणून अतिउत्साह नाही आणि
दुःख आले म्हणून पूर्णपणे खचून
जाणेही नाही. सुख-दुःख, मान-
अपमान, लाभ-हानी यांच्याकडे
समत्वभावाने पाहण्याची वृत्ती
म्हणजे उदासीनता. अशा
व्यक्तीचे मन हळूहळू स्थिर होत
जाते. म्हणूनच समर्थ म्हणतात
'निवाला मनी लेश नाही तमाचा'
मन निवालेले आहे. म्हणजे
मनातील अस्वस्थता शांत झाली
आहे. ते स्थिर झालेले आहे.
अज्ञानाचा काळाकुडू अंधकार
दूर झाला आहे. स्वतःचे स्वरूप,
आपल्या जीवनाचे प्रयोजन आणि
शोष-अशोष याचा विवेक जाण
झाला आहे. आपल्या मनात
अहंकाराचा, अज्ञानाचा, द्वेषाचा,
मत्सराचा आणि स्वार्थाचा
अंधकार असतो. ज्ञानाची आणि
विवेकाची ज्योत अंतरी पेटली की
हा अंधार हळूहळू दूर होतो.

याच संदर्भात संतांनी म्हटले आहे
 'स्वरूपी भरता कल्पना ।
 तेथे कैची उरले कामना ।
 म्हणून या साधू जना ।
 कामची नाही ।'
 ज्याचे मन आपल्या
 आत्मस्वरूपाच्या चिंतनाभे भरून
 गेले आहे त्याच्या मनात क्षुद्र
 कामनांना जागा कुठून राहणार ?
 घर भरलेले असेल तर बाहेरून
 आणखी सामान घेवायला जागा
 राहत नवी. त्याचप्रमाणे मन जे

(वरील माहिती विविध धर्मग्रंथ, समाजमाध्यमे अर्थात सोशल मीडियावरून संकलीत केली आहे.)